

М.С. Трушівський

ПОВОРОТУ НЕ БУДЕ!

*Соціально-політичні праці
1917–1918 рр.*

*Видавець Савчук О. О.
Харків • 2015*

УДК 94(477)"1917/1918":821.161.2-92

ББК 63.3(4УКР)

Г 91

*Складаємо щиру подяку
директору (п. Світлані Паньковій) та співробітникам
Історико-меморіального музею Михайла Грушевського (м. Київ),
пп. Ігорю Гиричу, Вадиму Щербі та Олександрі Шевлюзі,
Андрію Пальвалю та Анні Маро
за безкорисливе сприяння виходу в світ цього видання*

Грушевський М. С.

Г 91 Повороту не буде! : Соціально-політичні праці
1917–1918 рр. / М. С. Грушевський ; упоряд., передм.
І. Гирича ; текстологія С. Панькової. — Харків : Вида-
вець Савчук О. О., 2015. — 480 с., 21 іл.

ISBN 978-966-2562-63-7

УДК 94(477)"1917/1918":821.161.2-92

ББК 63.3(4УКР)

© М. С. Грушевський, 1917–1918

© Видавець Савчук О. О., 2015

© І. Б. Гирич, упорядкування,
передмова, 2015

© С. М. Панькова, текстологія, 2015

© О. Г. Чекаль, дизайн обкладинки, 2015

ISBN 978-966-2562-63-7

ЗМІСТ

Ігор ГІРІЧ.

Михайло Грушевський: публіцистика
української революції (1917–1919) 9

РОЗДІЛ 1. Збірка «Вільна Україна»

[Промови на українській маніфестації у Києві 19 березня 1917 р.]	45
Велика хвиля.....	47
З старого і нового.....	51
На Всеукраїнський з'їзд.....	56
Повороту нема	58
Від слова до діла!.....	62
Народностям України	67
По українським національним з'їзді, 6–8 квітня.....	71
Чи Україна тільки для українців?.....	75

РОЗДІЛ 2. Статті

за травень 1917 – квітень 1918 рр.

Кінець старому лукавству	81
Тимчасовий український уряд.....	84
Велике діло.....	88

Що воно?	91
Треба ясніше.....	94
Чи виясняється?.....	99
Відродини ЛНВ	102
В сімдесяті роковини Кирило-Методіївської справи	104
Чорна пляма.....	113
Україна дійде свого!	115
Промова М. Грушевського від імені українських організацій, проголошена 10 вересня 1917 р. на З'їзді народів у Києві.....	118
Вільний союз.....	125
Мусимо взяти на розум	127
Важна хвиля	128
Проект української конституції.....	131
Промова перед проголошенням III універсалу УЦР	139
Рятуймо Російську Федерацію	140
Час настав	142
Новий поділ України.....	143
Промова на заключному засіданні Восьмої сесії УЦР, 12.01.1918 р.	149
Велике Різдво.....	152
Великий обов'язок.....	153
Мир землі нашій!	155

Очищення огнем	157
Український герб	162
Українська самостійність й її історична необхідність.....	169
Новий час	172
Про монетну українську одиницю	175
Повороту не буде!.....	181
За Холмщину.....	183
В огні і бурі.....	187
Установчі збори чи парламент?	190
Промова в УЦР 15 березня 1918 р. при ратифікації мирового договору.....	193
Промова в ЦР на похороні січовиків студентського куреня 19 березня 1918 р.	202
Промова на засіданні Малої ради, присвяченому першим роковинам УЦР, 20 березня 1918 р.	203
«Святі права»	210
Стара історія.....	213

РОЗДІЛ 3. Брошури за квітень 1917 – квітень 1918 рр. та статті зі збірки «На порозі Нової України»

Якої ми хочемо автономії і федерації	221
Хто такі українці і чого вони хочуть	244
Звідки пішло українство і до чого воно йде.....	265

Українська Центральна Рада й її Універсали:	
Перший і Другий.....	288
Україна і Росія	323
На порозі Нової України: Гадки і мрії.....	359
<i>ПРИМІТКИ</i>	449
<i>ПЕРЕЛІК ІЛЮСТРАЦІЙ</i>	459
<i>ІЛЮСТРАЦІЇ</i>	465

